TRIGLAV – MOJ DOM?

Interdisciplinarno področje: geografija, zgodovina, slovenščina

Raziskovalna naloga

Avtorja: Mojca KUSTERLE
Nejc HORVAT

Mentorici: Nataša MRAK, prof. geo. in zgo.
Anita ZUPANC, prof. slov. in ang.

Bohinjska Bistrica, 2018

Zahvala

Hvala vsem učencem osnovnih šol, ki so sodelovali v raziskavi in pomagali pri pridobivanju podatkov, še posebej pa hvala njihovim učiteljem, ki so si vzeli čas za raziskavo.

Hvala tudi naključnim anketiranim.

Hvala g. Andražu Nahtigalu, g. Radu Jeklarju in g. Janezu Brojanu za sodelovanje v intervjujih in vse zanimive zgodbe.

Hvala pa tudi Slovenskemu planinskemu muzeju v Mojstrani in Muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici za brezplačen vstop in ogled razstav za potrebe naloge.

I KAZALO (VSEBINE)

Povzetek V
1 UVOD 1
2 TEORETIČNI DEL 3
2.1 240 let prvega pristopa na Triglav 3
2.2 Triglav- simbol slovenstva 4
2.3 Triglav v učbenikih in učnih načrtih 4
2.4 Triglav v imenih ulic, društev … 5
3 RAZISKOVALNI DEL 7
3.1 METODOLOGIJA 7
3.1.1 Opis vzorca raziskave 8
3.1.2 Opis merskih instrumentov 9
3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov 10
3.1.4 Obdelava podatkov 10
3.2 REZULTATI 11
3.2.1 Nisi pravi Slovenec, če nisi stal na vrhu Triglava 12
3.2.2 Daleč od oči, daleč od srca 12
3.2.3 Zgledi vlečejo 13
3.2.4 Kar se Janezek nauči, to Janez zna 14
3.2.5 Triglav, te poznam? 14
3.2.6 Samo nebo je nad nami 16
3.2.7 Kar slišim, pozabim; kar vidim, si zapomnim; kar naredim, razumem in znam 19
4 RAZPRAVA 20
5 ZAKLJUČEK 21
6 VIRI IN LITERATURA 22

II KAZALO SLIK

Slika 1: Spomenika štirim srčnim možem ni 1
Slika 2: Naslovnica knjige Štirje srčni možje 3
Slika 3: Ilustracija iz knjige Štirje srčni možje 7
Slika 4: Zemljevid osnovnih šol, ki so sodelovale v raziskavi 8
Slika 5: Navodila učencem pred reševanjem ankete 9
Slika 6: Slike simbolov slovenstva, ki so jih risali učenci 3. razredov 11
Slika 7: Učenci med reševanjem ankete 15
Slika 8: Intervju z Andražem Nahtigalom 16
Slika 9: Intervju z Radom Jeklarjem 17

III KAZALO GRAFOV

Graf 1: Analiza odgovorov na vprašanje: »Kdaj je na Triglav prvič stopil človek?« 15
Graf 2: Analiza odgovorov na vprašanje: »Kdo je prvi stopil na Triglav?« 16

IV KAZALO TABEL

Tabela 1: Ali se strinjaš s trditvijo: “Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava”? 12
Tabela 2: Vpliv družine na odločitev učencev, ali bi obiskali Triglav.....13

V KAZALO PRILOG

Priloga 1: Navodila za risanje simbolov za učence 3. razredov.....I
Priloga 2: Anketa za učence 6. in 9. razredov.....III
Priloga 3: Anketa za odrasle VI

Povzetek

Če hočeš postati pravi Slovenec, moraš vsaj enkrat v življenju na Triglav, pravijo. Med Slovenci naša najvišja gora velja za poseben simbol, simbol slovenstva. Ob 240. obletnici prvega pristopa na njen vrh, sva se avtorja spraševala, kolikšen pomen ima Triglav med mladimi. Ali drži, da je Triglav tudi simbol mladih? Z anketnim vprašalnikom za učence in odrasle in nalogo risanja simbolov sva ugotovila, da mladi prepoznajo Triglav kot simbol Slovenije, saj ga rišejo že otroci v 3. razredu. Je del imen ulic, klubov, imamo ga na denarju, večkrat je omenjen v učnih načrtih. Ugotovila sva tudi, da se večina učencev in odraslih ne strinja s trditvijo, da si pravi Slovenec šele, ko stopiš na vrh naše najvišje gore. Mladi pa Triglava ne prepoznajo kot simbol Slovenstva, saj jim ključni podatki o njegovi zgodovini, kot je letnica prvega pristopa ter podatek, kdo je prvi pristop opravil, predstavljajo težave. Več podatkov o gori poznajo učenci, ki živijo bližje Triglava, z oddaljenostjo se znanje zmanjšuje. Učenci bi radi več o Triglavu spoznali z ogledom filma, v šoli, z interaktivno igro ter z branjem knjig, v tem vrstnem redu.

Ključne besede: Triglav, simbol, narodni simbol, Slovenec

Abstract

It is often said that in order to be considered as a proper Slovenian, you need to have climbed Triglav. The highest Slovenian mountain has always been considered as a symbol of our country and its people. The authors will commemorate the 240-year anniversary of the first climb on Triglav with a research about the importance of Triglav in the eyes of children. Is Triglav the symbol of the young generation? Via a short poll for pupils and adults and an exercise of drawing Slovenian symbols, we found out that pupils recognise Triglav as a national symbol – it is in names of streets, clubs, it can be found on banknotes and in curriculums. We found out that most pupils and adults don't agree with the statement that you have to climb Triglav to be a proper Slovenian. Pupils don't recognise Triglav as a Slovenian symbol because they don't have sufficient knowledge of the key historical facts like the year of the first climb and the people doing it. Pupils that live closer to the mountain know more facts about Triglav and the knowledge lessen with the distance between the mountain and the place they live in. Young people would like to get to know more about the mountain via a documentary, in school, with and interactive game or reading a book, in the order stated above.

Key words: Triglav, symbol, national symbol, Slovenian

1 UVOD

Ko sva jeseni z drugimi sošolci pri Bohinjskem jezeru opravljala terensko delo za potrebe turističnega projekta, sva v bližini jezera naletela na velik plakat z nagradno igro, ki je spraševal: »Kje so štirje srčni možje?« Kipa štirih srčnih mož res ni bilo nikjer, vendar se takrat s tem nisva posebno ukvarjala.

Slika 1: Spomenika štirim srčnim možem ni

Na srečanju nadarjenih učencev so nam učiteljice, ki vodijo ta program, razložile, katere dejavnosti so predvidene za delo z nadarjenimi in nas spodbudile k čim večji aktivnosti. Omenile so tudi, da v letu 2018 poteka pomembna obletnica prvega pristopa na Triglav, ki so ga opravili štirje srčni možje iz Bohinja, ter da bo s tem povezanih veliko dogodkov na naši šoli. Med poletnimi počitnicami naj bi se najbolj vztrajni (redni udeleženci planinskih izletov in tisti, ki bi aktivno sodelovali pri obeležitvi) povzpeli na vrh naše najvišje gore. Ker sva oba člana planinskega krožka, na Triglavu pa še nisva stala, je za naju cilj zelo mikaven.
Ugotovila sva, da so z manjkajočim kipom pri Bohinjskem jezeru povezane priprave na praznovanje 240 let prvega pristopa na Triglav.
Pogosto je rečeno, da postaneš pravi Slovenec šele takrat, ko stopiš na vrh Triglava. Začelo naju je zanimati, če se ljudje s tem strinjajo. Še posebej v tem času se veliko govori o simbolnem pomenu Triglava. Odločila sva se, da raziščeva, kako Triglav dojemajo učenci različnih starostnih skupin ter kako ga dojemajo odrasli. Obenem sva želela ugotoviti, kako lokacija šole/bivališča vpliva na poznavanje Triglava in dojemanje Triglava kot simbola slovenstva.
Spoznala sva, da morava začeti na začetku: prebrskati literaturo o Triglavu ter celo ponoviti nekaj zgodovine iz osmega razreda. Pri iskanju virov sva naletela na zelo poučen film o Aljaževem stolpu, ki naju je napeljal, da obiščeva tudi Slovenski planinski muzej v Mojstrani. Pozabila nisva niti na muzej v Bohinjski Bistrici, kjer je tudi predstavljena zgodovina planinstva v Bohinju in prvi vzpon. Ob besedi Triglav se nama je na spletu ponujalo veliko število zadetkov, zato sva raziskala, kje vse se beseda Triglav pojavlja.

Iskala sva način, kako pridobiti informacije za celo Slovenijo. Odločila sva se za pripravo ankete oziroma naloge risanja simbolov za učence različnih starosti. Da bi dobila bolj oseben pogled na Triglav, sva opravila tudi nekaj intervjujev.

Pri raziskovanju sva si zastavila več raziskovalnih vprašanj:

1. Kakšen pomen ima Triglav za Slovence danes?
2. Kako mladi dojemajo Triglav in kako oddaljenost šole/bivališča vpliva na poznavanje Triglava?
3. Kako bi mladi radi bolj spoznali dejstva o Triglavu in se seznanili z njegovim simbolnim pomenom?

V nadaljevanju raziskovalne naloge bova s pomočjo različnih metod in postopkov zbiranja podatkov odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja. Podala bova tudi ugotovitve, s katerimi bova potrdila ali ovrgla hipoteze.

Hipoteza 1: Triglav je pomemben narodni simbol Slovencev.
Hipoteza 2: Večina Slovencev se strinja s trditvijo »Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava.«
Hipoteza 3: Mladi Triglav prepoznajo kot pomemben simbol, a ga ne povezujejo s pomenom slovenstva.
Hipoteza 4: Oddaljenost šole/bivališča od Triglava vpliva na poznavanje dejstev o Triglavu.
Hipoteza 5: Mladi si želijo Triglav spoznati na sodoben način: z interaktivno igro na sodobnih napravah.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 240 let prvega pristopa na Triglav

»Pisalo se je leto 1778. Naši predniki so tedaj še slabo poznali svojo Zemljo, čeprav so jo nenehoma razkrivali. Večina visokih vrhov je bilo še neosvojenih. Nihče še ni stopil na najvišjo evropsko goro, (…) tudi visoki Triglav v deželi Kranjski je bil še nedotaknjen.« (Kajzer, 1980, 1) Tako se začenja zgodovina dokumentiranih pristopov na Triglav. Zgodba o tem, kako so štirje srčni možje iz Bohinja 26. avgusta leta 1778 stopili na vrh Triglava, kamor ni stopil še nihče pred njimi. »Komaj so mogli verjeti, da so zmagali. Nikjer ni bilo več nobene poti, ki bi vodila navzgor.« (Kajzer, 1980, 15)

Slika 2: Naslovnica knjige Štirje srčni možje

Leto 2018 je pomembno za nas, Bohinjce, saj mineva 240 let, odkar so Lovrenc Willomitzer, Luka Korošec, Matevž Kos in Štefan Rožič kot prvi stopili na vrh Triglava. 26. avgust, dan, ko so se štirje srčni možje razgledovali z 2864 metrov visokega vrha, je zato postal praznik Občine Bohinj. Ob pomembni obletnici potekajo številni dogodki v občinah pod Triglavom, med planinci in v Triglavskem narodnem parku. Tudi na naši šoli smo se z različnimi prireditvami ob državnih praznikih že posvetili Triglavu. Poseben dan pa bo sobota, 2. 6. 2018, ko bomo v sklopu Mednarodnega festivala alpskega cvetja izvedli prireditve in delavnice v Bohinjski Bistrici. Ta

dan bova tudi midva predstavila najino raziskovalno nalogo učencem naše šole in drugim obiskovalcem.

Velja zapisati, da se je prvi pristop na Triglav zgodil osem let pred pristopom na najvišji vrh Evrope, Mont Blanc, 22 let pred osvojitvijo Grossglocknerja in 87 let pred Matterhornom (Mikša, 2015). Bohinjci smo prvi pristop obeležili s spomenikom štirim srčnim možem, ki ponosno stojijo v bližini Bohinjskega jezera in zrejo proti Triglavu. Nanje smo lahko ponosni vsi Slovenci.

2.2 Triglav- simbol slovenstva

Značilnost Slovenije je njena izjemna raznolikost na majhnem prostoru, ohranjena narava, pestra kulturna dediščina in bogato zgodovinsko izročilo. Slovenci se identificiramo z različnimi simboli: kadar govorimo o Triglavu, lipi, čebelarstvu ali slovenski hrani, govorimo pravzaprav o nas samih. Na razvoj simbolov so vplivale zlasti zgodovinske okoliščine: boj Slovencev za neodvisnost, ohranitev slovenskega jezika, geografsko enotno, torej zedinjeno Slovenijo. Temelji slovenskih simbolov so se izoblikovali v 19. stoletju, času prebujanja narodov. (http://www.slovenija25.si/simboli-slovenstva/index.html, 12. 1. 2018)

»Svet gora že od nekdaj vzbuja spoštovanje in občudovanje, izziva pogumne in navdihuje ustvarjalne. Slovenci smo edini alpski narod, ki svojo narodno zavest enačimo z gorami.« (https://www.planinski muzej.si/mojstrana/zgodovina/, 12. 1. 2018)

Izpostavila bi tri prelomne trenutke v povezavi s Triglavom, o katerih sva veliko izvedela v Slovenskem planinskem muzeju:

- leto 1778: prvi pristop na Triglav;
- leto 1895: Jakob Aljaž postavi stolp na vrhu Triglava;
- leto 1991: na vrhu Triglava zaplapola slovenska zastava v čast osamosvojitve Slovenije.

Ugotovila sva, da je poleg prvopristopnikov imel izredno pomembno vlogo župnik Jakob Aljaž. S svojim stolpom je dopolnil simbolni pomen Triglava. »Pločevinasti stolp je torej opredmetena oblika slovenskega rodoljublja, ponosa, narodove samobitnosti ter boja za slovensko zemljo in materni jezik.« (Gradnik, 2015, 31)

Zgodovina Aljaževega stolpa je nazorno predstavljena v dokumentarnem filmu *Ta pleh ima dušo*, v katerem se avtor sprašuje tudi, kakšen pomen ima stolp za Slovence danes.

O dogodku leta 1991 – razvijanju slovenske zastave – je bilo zapisano nekako takole: ob predstavitvi simbola nove države Slovenije so gledalci prek televizijskih zaslonov lahko spremljali posnetke plapolanja slovenske zastave na vrhu Triglava. (Svenšek, 2013)

Triglav je pomemben simbol slovenstva. Za konec lahko dodava še: »V višavah smo se postavljali po robu tujcem, izražali svoje domoljubje, branili slovenstvo, na vrhovih smo razvijali slovensko zastavo.« (https://www.planinski muzej.si/mojstrana/zgodovina/, 12. 1. 2018)

2.3 Triglav v učbenikih in učnih načrtih

Na prepoznavanje Triglava kot pomembnega za učence gotovo vpliva poznavanje državnih simbolov, ki so zahtevani z učnim načrtom.

Zanimalo naju je, kakšen vpliv na poznavanje simbolov ima šola, zato sva na pobudo mentoric pregledala učne načrte in učbenike za predmete slovenščina, geografija, zgodovina, spoznavanje okolja, družba, domovinska in državljanska kultura ter etika.

Že od učencev v prvi triadi se pričakuje poznavanje državnih simbolov Slovenije in zavedanje pripadnosti svojemu narodu. Učbeniki predstavljajo grb, v katerem je narisan Triglav. (Kolar et al., 2011, 22)

V četrtem in petem razredu se predvideva, da učenec razlikuje med domovino in državo, pozna simbole Slovenije in tudi pomen državnih simbolov. Učenci naj bi tudi spoznali nekatere posebnosti, ki oblikujejo narodno istovetnost. V učbeniku poleg grba piše, da je Triglav tudi najvišja slovenska gora. (Budnar et al., 2011, 10)

Pri učencih na predmetni stopnji je poudarek spoznavanja Slovenije pri predmetih slovenščina, geografija, zgodovina ter domovinska in državljanska kultura ter etika (DDKE). Skupni cilji so med drugim, da učenci razvijejo zavest o narodni identiteti in državni pripadnosti, poznajo razvoj slovenske narodne zavesti, poznajo najpomembnejše procese slovenske zgodovine, razvijejo pozitivna čustva do domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi, zavest o pomenu materinščine in slovenščine. Državne simbole naj ne samo navedejo, ampak tudi pojasnijo (Karba et al., 2011, 9-10; Kolnik et al., 2011, 20-21; Kunaver et al., 2011, 26; Poznanovič Jezeršek et al., 2011, 46).

V učbenikih Triglav, razen v sklopu državnih simbolov, ni velikokrat omenjen. Njegov velik simbolni pomen je predstavljen v učbeniku za geografijo v 9. razredu.

»Sama postavitev Aljaževega stolpa pa ima bolj resno zgodovinsko ozadje. V času med Avstro-Ogrsko je tudi med obiskovalci naših gora potekala narodna borba. Nemško meščanstvo je poskušalo s postavitvijo svojih planinskih postojank in nemških kažipotov dati našim goram nemški videz. Temu so se zavedni slovenski planinci seveda uprli. (…) Najbolj simbolna točka slovenskega ozemlja je tako v času hudega potujčevanja ostala slovenska.« (Senegačnik, 2015, 88).

2.4 Triglav v imenih ulic, društev …

Po najvišjem vrhu Slovenije so poimenovane ulice in ceste, največkrat v naseljih v njegovi bližnji okolici. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je v Sloveniji več kot 10.000 ulic. Največkrat se ponovi ime Šolska (64-krat), Triglavska pa 15-krat. Čeprav ni med najbolj pogostimi, pa se z imenom najvišje gore lahko pohvalijo naselja v severozahodni in osrednji Sloveniji (Mojstrana, Radovljica, Bled, Bohinjska Bistrica, Kranj, Ljubljana in druga). Kot zanimivost pa ugotavljamo, da so se za Triglavsko ulico odločili tudi v nekaterih precej oddaljenih naseljih: Koper, Žalec in Miklavž na Dravskem polju.

Triglav se pojavlja kot sestavni del imen klubov iz Kranja. Ta ima kar 12 klubov (od atletskega, plavalnega, nogometnega, košarkarskega in ženskega košarkarskega, hokejskega, kegljaškega, teniškega, vaterpolskega, judo, odbojkarskega do alpskega smučarskega in smučarskega kluba) z imenom naše najvišje gore. V Radovljici najdemo Društvo naturistov Triglav, v Predanovcih (občina Puconci) Športni klub Triglav, v Ljubljani pa Športni center Triglav. Tudi nekaj podjetij se ponaša s tem imenom: zavarovalnica, radio ter podjetje, ki prodaja avtomobile. V Bohinju pod imenom Triglav najdemo hotel, apartmaje ter konferenčno dvorano v enem od hotelov, na Bledu hotel in vilo, v Kopru kavarno, gostilni s tem imenom pa se nahajata v Žalcu in Dobrni. Zaključimo lahko, da tudi pri stvarnih lastnih imenih Triglav prednjači v bližini gore (Bled, Bohinj, Kranj), drugod pa se pojavlja izjemoma.

Na spletni strani s podatki o valuti evro najdemo naslednji zapis; »Na kovancu je prikazana podoba Triglava, ozvezdje raka in napis OJ TRIGLAV MOJ DOM. Triglav je od nekdaj simbol slovenstva, ozvezdje raka pa predstavlja zodiakalno znamenje, v katerem je Slovenija postala samostojna država.« (http://www.evro.si/o-evru/slovenski-kovanci, 12. 1. 2018).

3 RAZISKOVALNI DEL

Odločila sva se raziskati, kako Triglav dojemajo učenci različnih starostnih skupin (tretji, šesti in deveti razred) ter kako ga dojemajo odrasli. Obenem sva ugotavljala, kako lokacija šole/bivališča vpliva na poznavanje Triglava in dojemanje Triglava kot simbola slovenstva.

3.1 METODOLOGIJA

Pri delu sva uporabila teoretične metode. Najprej sva uporabila opisno metodo, in sicer sva pregledala in preučila različno že napisano strokovno literaturo z obravnavanih področij za uvodni del naloge (zgodovina in pomen Triglava, učni načrti in učbeniki, podatki na Statističnem uradu RS).

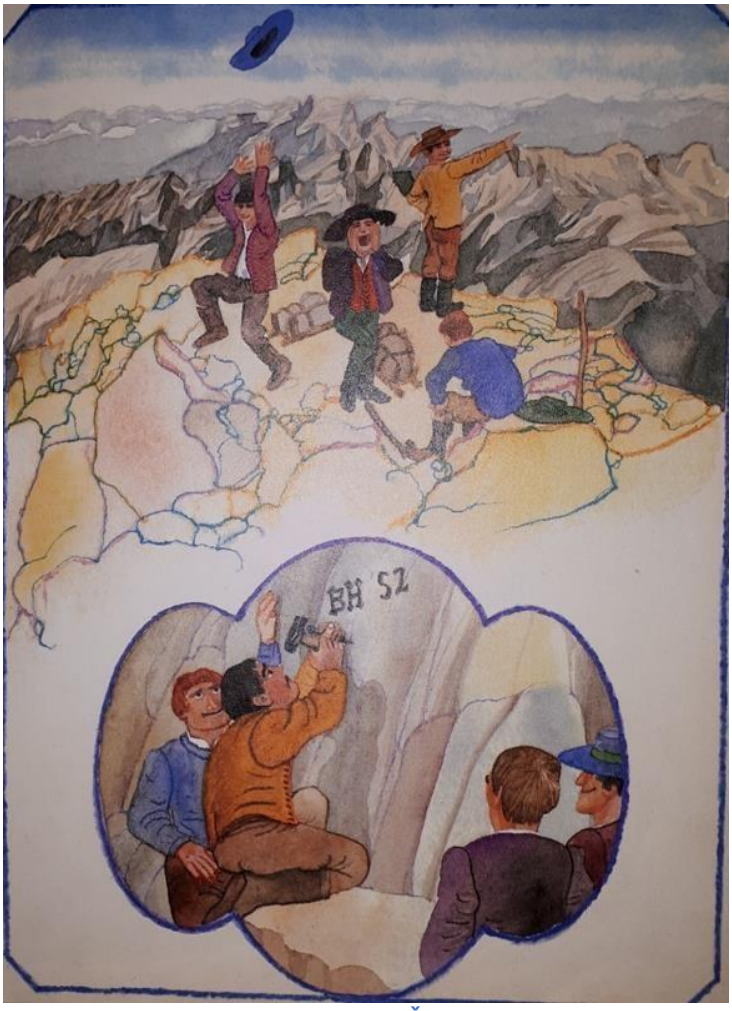

Slika 3: Ilustracija iz knjige Štirje srčni možje

Nato sva se lotila neeksperimentalnih metod – anket, naloge risanja in intervjuja, s katerimi sva pridobila, analizirala in predstavila rezultate naloge. Ta del je bil najbolj obsežen. Z različnimi metodami sva pridobila bistvene informacije, potrebne za raziskovalni del naloge.

Posebej bi izpostavila terensko delo, saj sva del anketiranja in zbiranja podatkov (obisk muzejev, ogled spomenika) opravila na terenu.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Raziskavo sva naredila na osmih različnih osnovnih šolah v Sloveniji, pri čemer sva izbrala šole glede na oddaljenost od Triglava in glede na umeščenost šole v naravnogeografski pokrajini. Poiskala sva šole iz različnih naravnogeografskih pokrajin Slovenije, saj sva predvidevala, da tip reliefa pomembno vpliva na reševanje nalog. Upoštevala sva tudi lego šole v različnih naseljih (mestnih, podeželskih), saj sva sklepala, da ima tudi ta dejavnik vpliv na odgovore zaradi različnega načina preživljanja prostega časa, možnosti obiskovanja gora in drugo.

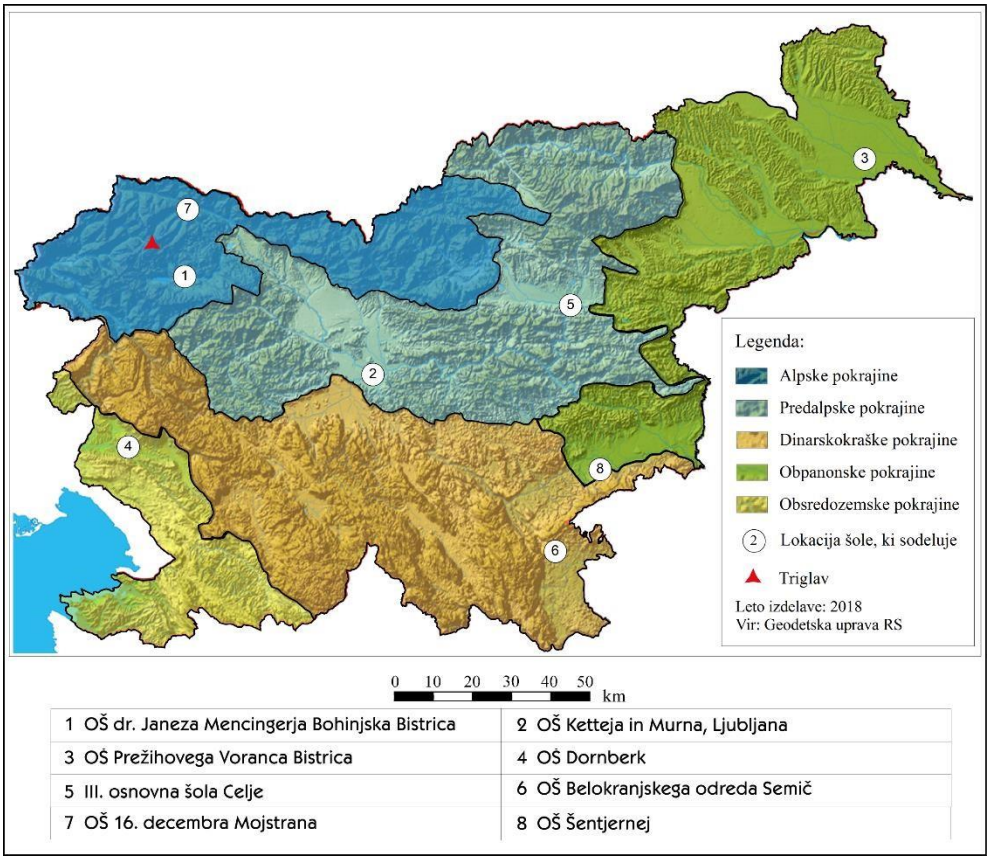

Slika 4: Zemljevid osnovnih šol, ki so sodelovale v raziskavi

Odločila sva se, da anketirava učence šestega in devetega razreda, učenci tretjega razreda pa opravijo nalogo risanja (glej Priloga 1, Priloga 2) Na ta način bi spremljala, kako se s starostjo spreminja poznavanje in dojemanje Triglava. Tako (opravljene naloge v treh različnih starostnih stopnjah) sva skušala ugotoviti, kako se razvojno spreminja odnos do Triglava, simbolov, oblikovanja narodne pripadnosti.

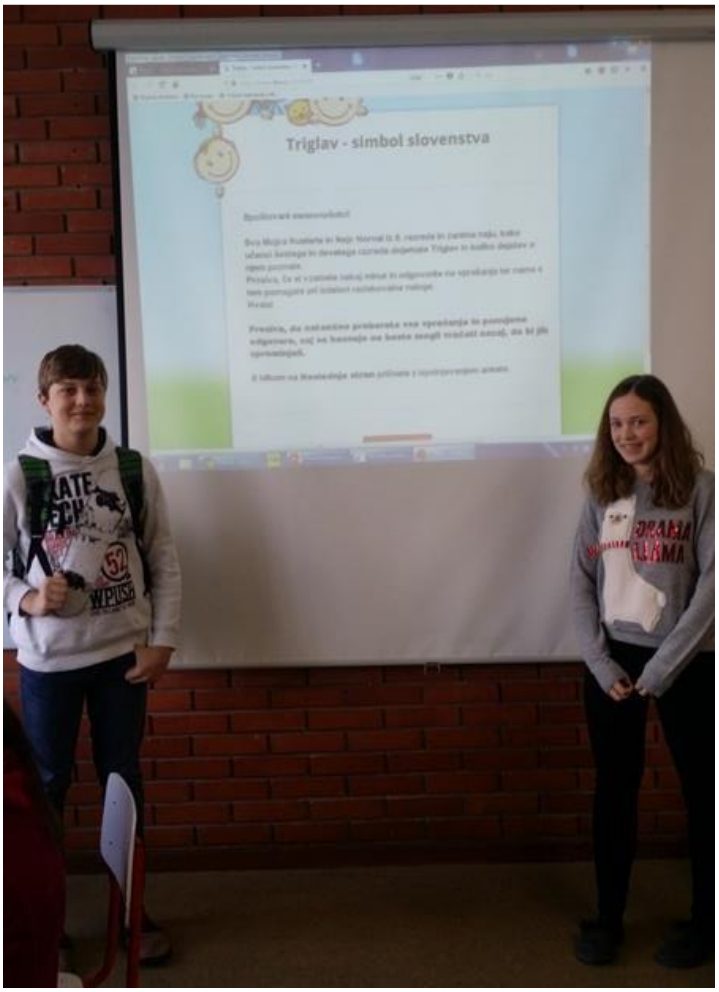

Slika 5: Navodila učencem pred reševanjem ankete

Anketo za odrasle sva skrajšala, da bi pridobila čim več odgovorov različnih ljudi (glej Priloga 3). Vzorec je bil naključen (mimoidoči), saj sva anketirala na terenu.

Pri iskanju ljudi, ki so povezani s Triglavom, nama je pomagala mentorica planinskega krožka Monika Zupanc. Pri izbiri intervjuvancev sva se odločila za tri ljudi, ki so vsak na svoj način povezani s Triglavom, obenem pa so predstavniki treh različnih generacij. Med Bohinjci, ki so povezani s Triglavom, sva izbrala Andraža Nahtigala in Rada Jeklarja. Na spletu sva našla članek o dvigu slovenske zastave na vrhu Triglava leta 1991, kjer je bil omenjen tudi Janez Brojan.

3.1.2 Opis merskih instrumentov

Učenci šestega in devetega razreda so reševali kratko anketo z vprašanji izbirnega tipa, v kateri so prepoznavali določena dejstva o Triglavu (višino, lego, prvi pristop …). V tretjem razredu sva med učenci izvedla nalogo risanja simbolov, s katero sva želela ugotoviti, kaj učenci prepoznajo kot simbol slovenstva in ali Triglav zaznajo kot pomemben simbol.

Anketa vsebuje tri vprašanja o osnovnih podatkih (spol, razred, šola), deset vprašanj o Triglavu in zadnje vprašanje, v katerem sprašujeva, na kakšen način bi učenci želeli več izvedeti o Triglavu. Z anketo sva želela dobiti čim več odgovorov na najina raziskovalna vprašanja.

Najprej sva se naučila, kaj mora vsebovati anketa ter kako zastaviti vprašanja, da dobiš nedvoumen odgovor. Pomembno je tudi, da ne vsiljujemo odgovora anketirancem. Učiteljica nama je predstavila program za ankete En KlikAnketa (https://www.1ka.si/), ki se je izkazal kot zelo uporaben. Trudila sva se, da bi bila anketa zanimiva, zato sva dodala tudi slike. Največ težav je bilo z vprašanjem o višini Triglava. Da bi dobila čim boljši vpogled, koliko učencev pozna točen odgovor, sva najprej dala možnost za vpis številke. Ob preizkusu sva ugotovila, da se na istem računalniku ob kliku na okence ponudi že prej vpisana številka, to pa bi bilo zavajajoče. Zato sva vprašanje spremenila v izbirni tip. Nekaj učiteljic sva prosila za preizkus ankete in upoštevala njihove napotke ter naredila manjše popravke v anketi.

Anketo za odrasle sva priredila (občina bivanja namesto šole, starost namesto razred) in izpustila nekaj vprašanj.

Za nalogo risanja simbolov za tretji razred sva pripravila navodila, ki so jih učitelji v izbranih šolah prebrali učencem, da so vsi na enak način reševali nalogo. Želela sva, da vsak učenec nariše tri slike, ki zanj predstavljajo simbole slovenstva.

Z intervjujem še nisva imela izkušenj. Po nasvetu učiteljic sva si najprej prebrala dva intervjuja in se čim bolj informirala o intervjuvancih. Izbrala sva delno strukturirani intervju, kjer so vprašanja odprtega tipa.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

Poleg že omenjenega iskanja informacij na spletu in v strokovni literaturi (uporaba programa Cobiss, šolska knjižnica), sva veliko izvedela v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani in v Muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici.

Ankete na naši šoli sva vodila sama, prav tako sva se dogovorila za izvedbo naloge risanja v tretjem razredu. Za druge šole sva pripravila navodila in jih posredovala po elektronski pošti učiteljem, s katerimi smo bili prej dogovorjeni, da bodo anketo izvedli (glej Priloga 1). Risbe simbolov so učitelji poslali na našo šolo po navadni pošti. Ena od šol se ni vključila v sodelovanje, zato smo naknadno izbrali drugo šolo v isti naravnogeografski pokrajini.

Za terensko anketiranje sva izbrala dve lokaciji: Ljubljano (velik pretok ljudi iz cele Slovenije) ter Bohinj (zaposlene delavce bohinjske šole ter zaposlene učitelje iz druge gorenjske šole, ki so bili na obisku).

Intervjuje z Andražem Nahtigalom in Radom Jeklarjem sva naredila v šoli. Z Janezom Brojanom pa se kljub dogovorjenemu obisku v Mojstrani nismo uspeli srečati. Kasneje je bil intervju z njim opravljen prek telefona.

3.1.4 Obdelava podatkov

Ankete učencev sva analizirala s pomočjo že omenjenega programa En KlikAnketa, ki ponuja številne možnosti in hitro obdelavo velike količine anket. V rubriki analize sva podatke

pregledala in analizirala z izbranimi ukazi (sumarnik, tabele, razbitje), kjer sva izbirala različne spremenljivke in tako naredila interpretacijo rezultatov. Vseh ustreznih anket učencev je 488, s čimer sva dobila velik vzorec.

Ankete odraslih sva najprej vpisala v spletno anketo in potem na enak način analizirala podatke. Skupaj je rešena 101 anketa.

Risbe učencev tretjega razreda sva razpostavila po mizah. Po hitrem ogledu sva izdelala tabelo, v katero sva za vsako šolo posebej vpisovala, kaj je na risbah in kolikokrat se pojavlja. Izločila sva neustrezne simbole, ki niso simboli slovenstva, ostale pa sva združila v skupine, na primer državni simboli, gore (posebej sva označila, če gre za Triglav), morje in jezera, športniki, Prešeren, Postojnska jama in človeška ribica, Ljubljanski grad in zmaj … Ko sva vse pregledala, sva izračunala delež risb s Triglavom oziroma gorami.

Slika 6: Slike simbolov slovenstva, ki so jih risali učenci 3. razredov

Pri interpretaciji rezultatov sva posamezna vprašanja učencev in odraslih prikazala v istem grafu. Tabele in grafe sva oblikovala v programih Word in Excel.

Intervjuji so bili posneti, zato sva jih še enkrat poslušala in zapisala odgovore. Strnila sva jih v sestavek, ki ga nisva želela preveč krajšati.

3.2 REZULTATI

Vse skupaj se je začelo z rekom »Nisi pravi Slovenec, če nisi stal na vrhu Triglava«. Tako sva se odločila, da bova rezultate raziskovalne naloge predstavila na zanimiv način. Poiskala sva še druge (slovenske) reke, pod katere sva združila najine ugotovitve.

3.2.1 Nisi pravi Slovenec, če nisi stal na vrhu Triglava

Pravijo, da mora vsak Slovenec vsaj enkrat v življenju na vrh Triglava. Med odraslimi se s to trditvijo strinja 41 % anketiranih, medtem ko se pri učencih strinjanje zmanjša na slabo tretjino (31 %). Pri spolu ni velike razlike med moškimi in ženskami, so pa v obeh skupinah moški bolj naklonjeni zgornji trditvi.

Vpliva pa na odločitev za obisk gore: tisti, ki so že bili ali pa nameravajo na vrh Triglava, se veliko bolj strinjajo s tem, da to potrjuje tudi njihov odnos do domovine.

3.2.2 Daleč od oči, daleč od srca

Za človeške odnose pogosto velja misel, da se z oddaljenostjo ohladijo. Kar je daleč stran od nas, česar ne vidimo, počasi postane tudi daleč od srca in o tem ne razmišljamo več, na to pogosto pozabimo. Oddaljenost in lokacija domovanja v različnih tipih naravnogeografskih pokrajin vpliva tudi na odgovore v anketi.

S trditvijo, kdo je pravi Slovenec, se najbolj strinjajo učenci iz Bohinja. Polovica jih namreč pravi, da ta trditev zanje velja. V najmanjši meri pa se s tem strinjajo učenci najbolj oddaljenih šol iz Bistrice v Prekmurju in Šentjerneja, samo petina učencev. Zanimivo je dejstvo, da so otroci iz Semiča bolj zagreti za to misel kot predstavniki Mojstrane, ki so doma na pragu Triglava.

Tabela 1: Ali se strinjaš s trditvijo: “Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava”?

	Strinjam se.	Ne strinjam se.
OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica	49 %	51 %
OŠ Ketteja in Murna, Ljubljana	32 %	68 %
OŠ Prežihovega Voranca Bistrica	22 %	78 %
OŠ Dornberk	25 %	75 %
III. Osnovna šola Celje	26 %	74 %
OŠ Belokranjskega odreda Semič	40 %	60 %
OŠ 16. decembra Mojstrana	28 %	72 %
OŠ Šentjernej	21 %	79 %

Oddaljenost vpliva tudi na možnost in željo po pristopu na vrh Slovenije. Med bohinjskimi učenci jih je kar četrtina že osvojila Triglav, v Mojstrani je bilo takih 16 %, iz drugih šol pa še manj. Upoštevati je potrebno, da so učenci mladi in imajo za ta podvig še veliko časa. Med tistimi, ki pa jih hoja v gore ne zanima in se ne nameravajo povzpeti na Triglav, zopet prevladujejo učenci iz oddaljenih šol: Bistrica, Semič, Dornberk, Šentjernej. Spet je zanimivo, da se za ta podvig trenutno ne odloči velik delež učencev iz Mojstrane.

3.2.3 Zgledi vlečejo

Za mlade je zgled odraslih izrednega pomena, čeprav tega v najbolj občutljivem najstniškem obdobju ne želijo priznati. Rek »besede mičejo, zgledi vlečejo« pomembno vpliva tudi na odgovore v anketi. Vpliv družine je izredno velik.

Med odraslimi anketiranimi je na vprašanje »Ali ste že bili na Triglavu?« odgovorila pritrdilno skoraj polovica (47 %) vprašanih, veliko (39 %) je tistih, ki nameravajo na Triglav, samo 15 % pa tistih, ki niso še bili, niti ne nameravajo iti na Triglav. Najmanj zanimanja za pohod na najvišjo goro je med starimi do 30 let (40 %) in starimi od 31 do 45 let (33 %). Glede na starostne razrede pa je Triglav osvojilo dve tretjini starih nad 61 let, 54 % v starostnem razredu od 46 do 60 let, 48 % v starostnem razredu od 31 do 45 let in slaba tretjina starih do 30 let.

Največjo povezavo med mlajšimi in starejšimi sva opazila pri vprašanjih za učence, kjer naju je zanimalo, ali je kdo iz njihove ožje družine (starši, sestre, bratje) že bil na Triglavu. 63 % učencev je odgovorilo pritrdilno, 23 % pa je to zanikalo. Le nekaj otrok odgovora ni poznalo in se bodo o tem pozanimali.

Med učenci, katerih ožji sorodniki (običajno starši) so že bili na vrhu Triglava, je 17 % takih, ki so tudi sami že osvojili najvišjo goro, kar 66 % pa je takih, ki to še nameravajo. Samo 17 % je tistih, ki jih hoja v gore ne zanima. Če pa člani ožje družine niso bili na Triglavu in jih ta podvig ne zanima, potem se to vidno prenaša na mlajše, saj se jih skoraj polovica prav tako ne želi povzpeti na vrh, le redki pa so na vrhu že bili.

Tabela 2: Vpliv družine na odločitev učencev, ali bi obiskali Triglav

	Ali si že bil na Triglavu?	
	Skupni odstotki za odgovora: Da. Ne, vendar nameravam iti.	**Odstotki za odgovor:** Ne, hoja v hribe me ne zanima.
Nekdo od družinskih članov je že bil na Triglavu.	83 %	17 %
Nihče od družinskih članov še ni bil na Triglavu.	52 %	48 %
Učenec ne ve, ali je kdo od družinskih članov že bil na Triglavu.	64 %	36 %

Pri vplivu družine na učence sva opazovala tudi vpliv lokacije bivališča (šole). Ugotovila sva, da je cilj povzpeti se na vrh Triglava najmanj zanimiv za učence oddaljenih šol (Bistrica, Dornberk, Semič, Šentjernej), saj tudi njihovi družinski člani v veliki meri še niso bili na Triglavu. Zanimivo je dejstvo, da tudi med učenci v Mojstrani upada zanimanje za Triglav, čeprav je 75 % njihovih članov družine na vrhu že bila. Največji vpliv družine se kaže pri bohinjskih učencih, kjer je družina v 83 % bila na Triglavu in zato tudi največji delež učencev (24 %), še več kot polovica pa jih namerava iti. Podoben pozitiven vpliv družine se kaže tudi pri učencih iz Ljubljane.

3.2.4 Kar se Janezek nauči, to Janez zna

Učence tretjega razreda sva prosila, da narišejo simbole slovenstva – tisto, s čimer povedo, da so ponosni, da so Slovenci, da so ponosni na svojo državo Slovenijo. Večina otrok se je najprej spomnila na državne simbole (zastavo, grb, himno), kar nekaj risb je bilo neustreznih (nerazumevanje navodil), iz preostalih pa sva lahko razbrala naslednje:

Na vsaki šoli se je vsaj en učenec spomnil na najvišjo goro in jo tudi poimenoval, še veliko več pa jih je narisalo goro v obliki Triglava. Med ostalimi simboli so se odražali vplivi bližnjega okolja ali splošnega znanja o Sloveniji: v Ljubljani so poudarjali zmaja, grad in mostove preko Ljubljanice, v Bistrici v Prekmurju so se spomnili slovenske knjige, v Dornberku Postojnske jame in vinogradništva, v Celju gradu, celjskega grba in slovenskih športnikov, v Semiču rudarske čelade, gozdov ter v Šentjerneju gozdov, prve piščali in Blejskega jezera.

Pri takih nalogah ima velik vpliv šola: teme, s katerimi se učenci ukvarjajo v določenem času in vpliv učitelja pri izbiri teme. Opazen je vpliv učnih načrtov, ki za to obdobje predvidevajo poznavanje državnih simbolov, na katerih je narisan tudi Triglav. Pri mlajših učencih je opaziti prepoznavanje Triglava kot pomembnega za Slovence.

Pri učencih šestega in devetega razreda sva ugotavljala, kako prepoznajo vrh Triglava med štirimi različnimi fotografijami slovenskih gora, ki so prikazovale vrh Škrlatice, Vrtače, Triglava in Jalovca. Obenem pa naju je zanimalo, če vedo, na katerem logotipu oz. predmetu je narisana gora Triglav. Slike so prikazovale logotip »I feel Slovenia«, slovensko zastavo, logotip Zavarovalnice Triglav in bankovec za pet evrov.

Med vrhovi so skoraj vsi prepoznali Triglav: šestošolci 94-odstotno in devetošolci 96-odstotno, le redki so izbrali Škrlatico ali Jalovec. Pri drugem vprašanju pa je razlika med razredi očitnejša: za pravo sliko se je odločilo 76 % učencev šestega razreda in 93 % učencev devetega razreda.

Opaziva, da je prepoznavanje Triglava kot nekaj posebnega med učenci dobro, na kar gotovo vpliva poznavanje državnih simbolov, ki so zahtevani z učnim načrtom.

3.2.5 Triglav, te poznam?

Zanimalo naju je, katera so tista dejstva o Triglavu, ki jih mladi in odrasli poznajo. Vprašanja so bila izbirnega tipa. Razlikovalo se je le pri nadmorski višini, kjer so učenci izbirali višino med štirimi znanimi vrhovi (Krn, Triglav, Mont Blanc, Mount Everest), odrasli pa so imeli težjo nalogo in so morali sami vpisati višino.

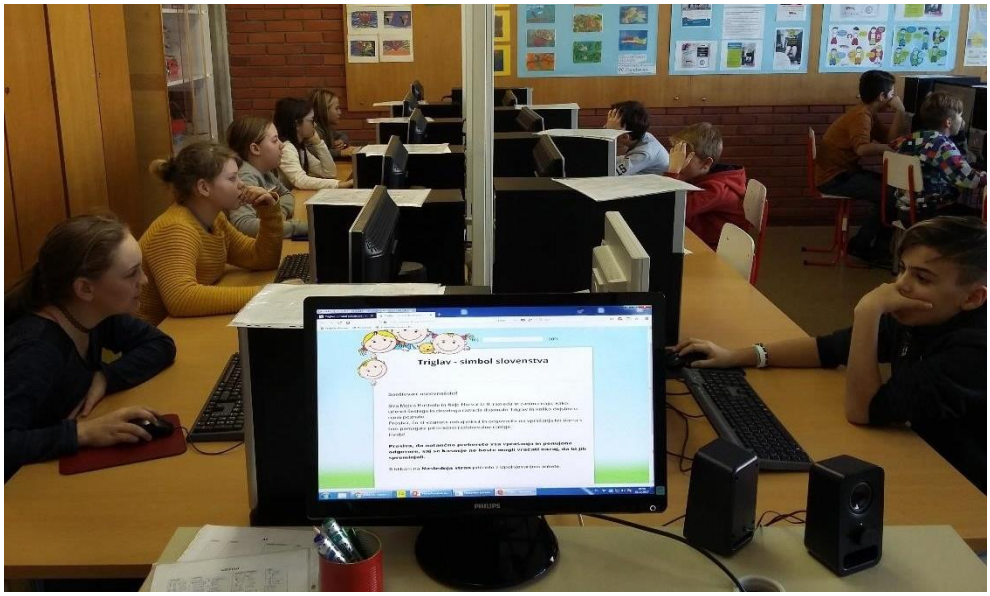

Slika 7: Učenci med reševanjem ankete

Najboljši rezultati so se pokazali pri poznavanju objekta na vrhu gore, kjer so učenci z 91 %, odrasli pa kar s 97 % izbrali Aljažev stolp. 78 % učencev je za nadmorsko višino med štirimi možnostmi pravilno izbralo 2864 m, odrasli pa so imeli 59 % pravilnih odgovorov (2863 m, 2864 m). Večina učencev (87 %) je Triglav tudi pravilno umestila v Julijske Alpe.

Bolj se je zapletalo pri vprašanjih, kdaj je na Triglav prvič stopil človek in katerega leta je to bilo. Velika večina tako učencev kot odraslih je prepričana, da je to naredil Jakob Aljaž leta 1895, saj to povezujejo s postavitvijo stolpa na vrhu. Tretjina vprašanih, večinoma iz Bohinja, se je odločila za leto 1778. Da so bili to štirje srčni možje pa je pravilno odgovorilo 40 % odraslih in 19 % učencev, ki so prav tako večinoma iz Bohinja. Podatke nazorno prikazujeta tudi grafa.

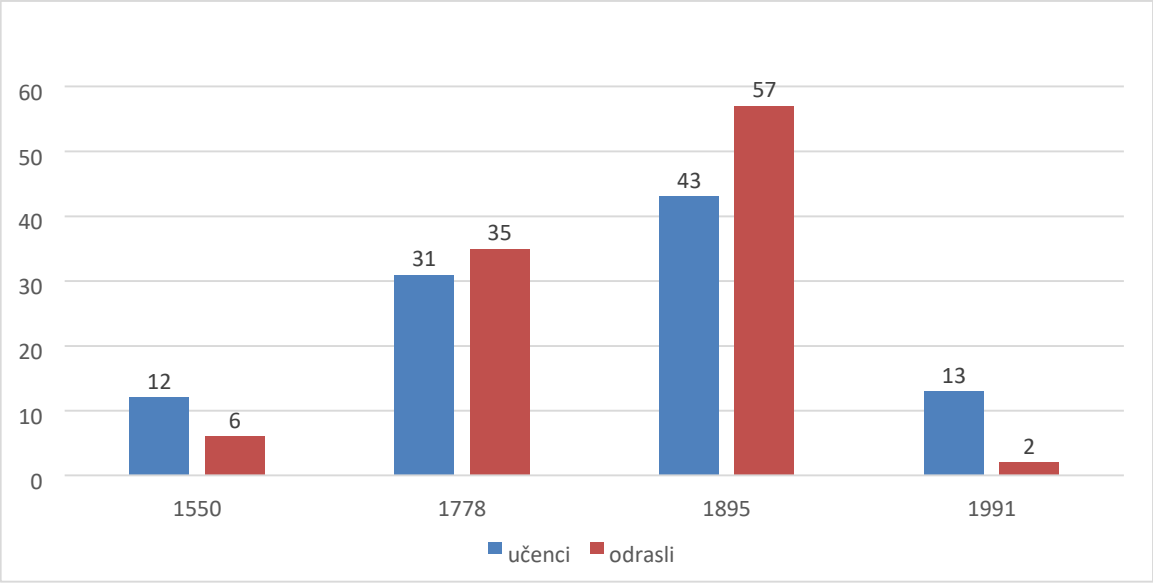

Graf 1: Analiza odgovorov na vprašanje: »Kdaj je na Triglav prvič stopil človek?«

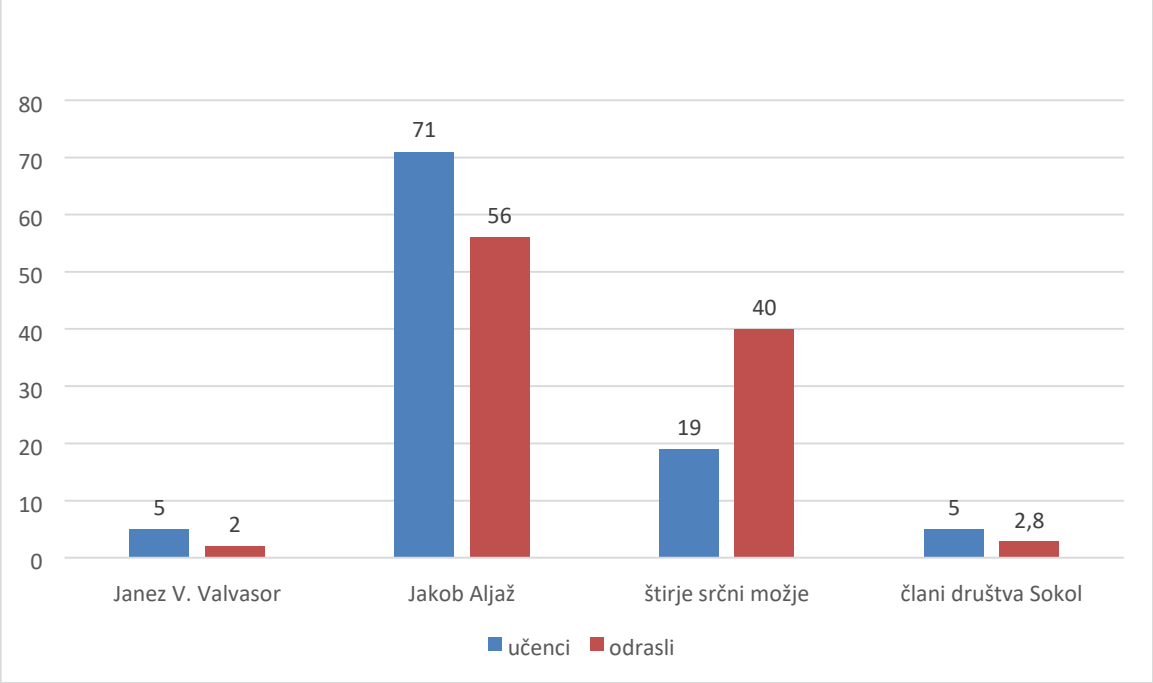

Graf 2: Analiza odgovorov na vprašanje: »Kdo je prvi stopil na Triglav?«

3.2.6 Samo nebo je nad nami

Intervjuvala sva tri ljudi, ki so s Triglavom tesno povezani, nekateri poklicno, drugi pa ljubiteljsko. Živijo pravzaprav v njegovi senci, dva sta Bohinjca, tretji prihaja iz Mojstrane. Izbrala sva ljudi različnih generacij, da bi videla, ali starost vpliva na to, kako ljudje vidijo našo najvišjo goro ter rek o pravem Slovencu, ki mora stati na Triglavu.

Intervjuvala sva Andraža Nahtigala, rojenega v 80. letih prejšnjega stoletja. Je učitelj športne vzgoje in trener, izbrala sva ga tudi, ker je šel na Triglav bos.

Slika 8: Intervju z Andražem Nahtigalom

Pravi, da je bil prvič na vrhu naše najvišje gore, ko je imel 8 let. To je bil tudi čas, ko se je Slovenija osamosvojila in zdi se mu, da je bila takrat narodna zavest večja, čeprav se ni

zavedal dejstva, da je postal »pravi« Slovenec. Peljal ga je dedek, ki je bil gorski vodnik. Na Triglav odide približno dvakrat letno, ni gorski vodnik, a vedno s seboj vzame koga, ki si želi njegove pomoči. Na vrh je popeljal tudi 5 otrok, članov Kajak kanu kluba Bohinj. Pravi, da si je večino otrok to želela in da so se po poti pogovarjali o dejstvih o tej gori, kdo je prvi osvojil goro in kdaj. Zdi se mu, da Bohinjci o Triglavu vedo dovolj, razen letnice prve osvojitve, ki jim je težko predstavljiva, poleg tega pa več vedo o Aljaževem stolpu, ki je bil postavljen kasneje. Starejšim, pravi, gora veliko pomeni tudi zaradi dejstva, da je simbol Slovenije, sami pa so bili rojeni še v Jugoslaviji.

Pravi, da mladim priporoča, da se za vzpon na Triglav primerno pripravijo, imajo kondicijo, osvojijo prej druge, nižje, vrhove. O tem, zakaj sploh iti na Triglav, pravi: »Ko prideš na vrh, si najvišje daleč naokrog in to je lep občutek. Počutiš se največjega, premagal si zelo dolgo pot in to zadoščenje premaga utrujenost. Vidiš morje, Ljubljano, Julijske Alpe. Že to je dovolj, če pa pomisliš še o pomenu Triglava kot simbolu slovenstva, je želja po osvojitvi še večja.«

Za podvig iti na Triglav bos se je odločil, ker ga je povabil prijatelj, vodja društva Bosa noga. Prvič je šel kot gorski reševalec, obut, naslednje leto in še dvakrat pa bos, na kar se je posebej pripravljal. Pot so začeli na Pokljuki in sam je šel vedno bos do vrha, nazaj pa obut, saj je hoja navzdol zahtevnejša. Seveda je tako užitek manjši, ker moraš vedno gledati pod noge, nimaš časa opazovati okolice. V večjem mrazu so obuli posebne nogavice brez podplata, da jih ni zeblo v gležnje. Nikoli ni potreboval obližev, stopal ni imel ranjenih. Niso bili prvi bosi na Triglavu, so pa izvedli prvi organiziran bosi pohod na našo najvišjo goro.

Na vprašanje, ali se človek počuti bolj ponosnega, če je Triglav osvojil na drugačen način, naredil kaj posebnega, npr. šel na Triglav bos, s harmoniko, vzel s seboj žar in imel na vrhu piknik, odgovarja: »Bi rekel, da ja. Takih »traparij« se ljudje po drugih gorah ne gredo, saj ima Triglav tak pomen, nekaj velja. Triglav privlači Slovence, pa ne samo Slovence, tudi druge ljudi.«

Rado Jeklar je nekaj več kot desetletje starejši od Andraža. Od leta 2005 dela na Kredarici kot meteorolog. Pravi, da ima najvišjo pisarno v Sloveniji, v kateri je približno 100 dni letno in je ponosen, da so ga za to delovno mesto izbrali med 22 prijavljenimi, počuti se kot Slovenec. Nekaj posebnega je na Kredarici opazovati sončne vzhode in zahode, a sčasoma se človek temu kar privadi. Pravi, da gre na goro dvakrat letno, potrebe po več vzponih pa ne čuti, sploh poleti, ko je na vrhu množica ljudi. Raje gre peš nazaj v dolino.

Slika 9: Intervju z Radom Jeklarjem

Prvič je na Triglavu stal kot petošolec, na vrh se je odpravil skupaj z očetom in bratom, ob tem podvigu je čutil ponos. Ocenjuje, da je bil na Triglavu približno 30-krat. Presmučal je tudi Millerjevo smer, na kar je zelo ponosen. V enem tednu je bil na Triglavu štirikrat, ko je vodil skupine.

Pravi, da veliko ljudi pripomni, da so postali Slovenci, ko se po obisku gore ustavijo na Kredarici, še posebej so ponosni tisti, ki jim to uspe pozimi. Takrat je tudi vzdušje na gori drugačno, saj ni množice ljudi. Ljudje včasih goro podcenjujejo, zato pride do nesreč.

O podvigih, kot so bos na Triglav, misice na Triglavu, 100 žensk na Triglav pravi: »Teh podvigov ne obsojam, ampak na to moraš biti pripravljen. Dobro je, da je vodenje 100 žensk na Triglav dobro organizirano.«

Pozna tudi dogodek razvijanja zastave ob osamosvojitvi Slovenije.

In ravno o tem podvigu sva se pogovarjala z organizatorjem akcije, Janezom Brojanom. Zelo sva se veselila srečanja z njim, za katerega smo bili dogovorjeni ob našem obisku Planinskega muzeja v Mojstrani, ampak žal se nam ni uspelo sestati, zato je bil intervju z njim opravljen kar po telefonu. Gospod Brojan je rojen v sredini prejšnjega stoletja in je gorski reševalec. Prvič je stal na našem najvišjem vrhu, ko je bil star 5 ali 6 let, skupaj z očetom, ki je bil gorski reševalec, kmalu pa je goro začel obiskovati sam. O občutjih, ko je prvič stal na vrhu sam ter pregovoru, da si pravi Slovenec šele, ko stojiš na vrhu Triglava, pravi: »Seveda si kot otrok vesel, da si na vrhu Triglava. A v otroških časih je bilo bolj pomembno pohvaliti se pred sovrstniki in ta pregovor pravzaprav sploh še ni obstajal.« Leta 1973 je prvi smučal z vrha Triglava, skupaj z Mitjem Koširjem in Francijem Mrakom. To je bil za tiste čase velik podvig, saj se z ekstremnim smučanjem takrat ni ukvarjal še nihče.
Pozna zgodbo o štirih srčnih možeh in pozna tudi smer, po kateri so se podali. Na otvoritev spomenika štirim srčnim možem je bil povabljen njegov oče, alpinist, ki je kot pastir drobnice v Vratih Triglav osvajal kar bos in v coklah.

Iz njegovih ust nama je zanimivo zvenela zgodba o slovenski zastavi na Triglavu: »Leta 1991 sem nekaj mesecev pred osamosvojitvijo dobil iz Ljubljane klic, ali bi bil pripravljen speljati to akcijo. Dolgo je trajalo, preden sem se odločil za akcijo, saj je bilo veliko slabega vremena. Snemanje razvijanja zastave v slabem vremenu ni imelo smisla, zato je bilo potrebno počakati. V Ljubljani so bili seveda nestrpni in so me v zadnjem tednu klicali tudi po 10-krat dnevno, saj so posnetke potrebovali za proslavo. Tistega dne, 12. junija, sem šel v službo, dogovorjen sem bil z nekaj kolegi in kljub slabemu vremenu zjutraj, so se razmere okrog 10. ure zjutraj popravile in tako sem vse sklical skupaj. Zbrali smo se ob 14. uri v Mojstrani na nogometnem igrišču. Helikopter nas je zvozil na Kredarico, na vrhu smo ob 5. popoldne posneli dnevne posnetke. Fotografa Joco Žnidaršič in Mirko Kunšič ter Janez Kališnik, snemalec RTV Slovenija so posneli razvijanje zastave, v mraku, ob 9. zvečer, pa smo posneli še nočne posnetke z baklami. Bakle, ki so nam jih poslali iz Ljubljane, so bile neuporabne, vendar sem k sreči s seboj imel nekaj starih vojaških oblačil in nekaj nafte, saj smo se na kresni večer, 20. junija, na Triglav povzpeli prek severne stene in želeli smo zakuriti kres. S temi pripomočki smo popravili bakle, ki so potem lepo gorele.«

10 let kasneje so vzpon ponovili, takrat s pravo zastavo, z grbom, ki ga prva ni imela, saj takrat še ni bil dokončno določen, izbrali so ga šele 2 uri pred prireditvijo v Ljubljani.

Pravi, da je vesel, da je vsaj malo pripomogel k ohranjanju Triglava kot simbola slovenstva. Triglav pa je Triglav. Je naš najvišji vrh, ima posebno obliko, severno steno, ki pade 1200 metrov v dolino Vrat, je nekaj posebnega, ne samo v Sloveniji, tudi v svetu. Kljub temu, da je majhen, je poseben. Želi si, da bi goro ohranili tako, kot je bila v času štirih srčnih mož, saj se mu zdi, da je preveč oblegana, da je postala božja pot.

3.2.7 Kar slišim, pozabim; kar vidim, si zapomnim; kar naredim, razumem in znam

Učenci so se v zadnjem vprašanju ankete odločali za načine, s katerimi bi Triglav še bolje spoznali. Največ, kar 38 % učencev, si želi ogledati film. Tudi midva si rada ogledava dobre dokumentarne filme in mentorici sta nama predlagali film Ta pleh ima dušo. V njem sva izvedela vse o Aljaževem stolpu, posneta pa je tudi izdelava rekonstrukcije stolpa z enakimi materiali in na enak način kot izdelava originala. Predlog za ogled filma bova tako poslala vsem šolam, ki so sodelovale v anketi, ogledali si ga bomo tudi učenci naše šole. Prav tako jim bomo poslali naš kratek film o Aljaževem stolpu, ki so ga naši učenci skupaj mentorji šole izdelali pred tremi leti.

Slaba tretjina učencev (29 %) si o Triglavu več želi izvedeti pri pouku. Ker bova vse sodelujoče šole seznanila z rezultati ankete in jih povabila na naše prireditve, ki bodo potekale v letošnjem letu, bova s tem ta cilj dosegla.

Nekaj manj kot četrtina učencev (23 %) si želi Triglav bolje spoznati prek interaktivne igre na mobilnih napravah. Zato bova izdelala mobilno aplikacijo, s katero bodo učenci in tudi drugi, ki želijo več izvedeti o naši najvišji gori, na različnih točkah v bližini Bohinjskega jezera (spomenik srčnim možem, maketa Aljaževega stolpa, maketa Triglava …) reševali posebne izzive. Naloge bo mogoče reševati šele na izbrani točki, za kar bo nujno, da obiskovalci pridejo v Bohinj.

Želja manjšine (10 %) učencev je prebrati kaj novega o tej temi v knjigi. Literature je dovolj in tudi ta seznam bova šolam posredovala. Želiva si, da bi v prihodnje za učence izšla knjiga, mogoče v stripu, ki bi jih privabila in jim dejstva prikazala na zanimiv način. Mogoče se bodo tega projekta lotili mlajši učenci naše šole.

4 RAZPRAVA

Na koncu sva se vrnila k začetku in pogledala, ali so najine hipoteze potrjene ali ovržene.

Hipoteza 1: Triglav je pomemben narodni simbol Slovencev.

Hipoteza je potrjena.
Že učenci 3. razredov so z risanjem simbolov dokazali, da mednje uvrščajo Triglav, vsaj eden v vsaki šoli je narisal Triglav ali goro podobno Triglavu, kljub temu, da je bila naloga težka, saj jih učiteljice niso smele usmerjati. Mnogokrat pa se je Triglav pojavil kot del grba ali zastave. Tudi obiski muzejev, prebiranje literature in intervjuji govorijo, da Slovenci Triglav prepoznavamo kot narodni simbol, saj je mnogokrat omenjen kot tak, njegova zgodovina je predstavljena predvsem skozi zgodovino naroda.
Ime Triglav je pogosto v imenih ulic, klubov in drugih ustanov, najdemo ga na kovancu, o njem pojejo pesmi in se piše literatura, vse to pa nas določa kot narod.

Hipoteza 2: Večina Slovencev se strinja s trditvijo »Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava.«

Hipoteza je ovržena.
S to trditvijo se strinja 31 % učencev 6. in 9. razreda ter 41 % odraslih. Mogoče k temu prispeva dejstvo, da Slovenci nismo narod, ki bi navzven kazal veliko narodno zavest. Ta se pokaže, ko se je treba za svoj narod boriti, kar smo dokazali že večkrat v naši zgodovini. Tudi potrjevanje narodne zavesti z obiskom naše najvišje gore se večini Slovencev ne zdi potrebno.

Hipoteza 3: Mladi Triglav prepoznajo kot pomemben simbol, a ga ne povezujejo s pomenom slovenstva.

Hipoteza je potrjena.
Risanje simbolov je to potrdilo, pa tudi dejstvo, da učenci 6. in 9. razredov poznajo mnogo podatkov o Triglavu (višino, izgled, v katero gorovje spada). Opaziva pa, da slabo poznajo, kdo in kdaj je prvi stopil na Triglav. V odgovorih na ti dve vprašanji sta skriti tudi letnici, povezani z drugima dvema ključnima dogodkoma (postavitev stolpa, osamosvojitev Slovenije). Mnogi učenci so pokazali nepoznavanje zgodovinskih dejstev, ki so povezani s pomenom slovenstva.

Hipoteza 4: Oddaljenost šole/bivališča od Triglava vpliva na poznavanje dejstev o Triglavu.

Hipoteza je potrjena.
Tako pri učencih kot pri odraslih se je pokazalo, da več dejstev o Triglavu poznajo ljudje, ki živijo blizu naše najvišje gore, znanje pa se zmanjšuje z oddaljenostjo kraja bivanja od gore.

Hipoteza 5: Mladi si želijo Triglav spoznati na sodoben način: z interaktivno igro na sodobnih napravah.

Hipoteza je ovržena.
Kljub dobi, v kateri živimo in v kateri so mobilne naprave najpomembnejši pripomočki in viri podatkov, si učenci želijo več dejstev o Triglavu spoznati skozi film ali pri pouku. Ko sva razmišljala o vzrokih za tak rezultat, sva ga povezala s tem, da učenci rajši sprejemajo podatke pasivno kot aktivno.

5 ZAKLJUČEK

Dogodki v povezavi z obeleževanjem 240 let prvega pristopa na Triglav so naju spodbudili, da sva se lotila raziskovalne naloge, v kateri sva analizirala pomen Triglava kot simbola slovenstva pri mladih v Sloveniji. Naloga je zastavljena interdisciplinarno, saj sva se tematsko dotaknila različnih področij – od geografije, zgodovine do slovenskega jezika. Postavila sva si več raziskovalnih vprašanj, na katere sva z ugotovitvami odgovorila. Prav tako sva potrdila oziroma ovrgla postavljene hipoteze.

S pomočjo proučevane literature in gradiva sva pokazala, da je imel Triglav pomemben simbolen pomen že za prvopristopnike. Z vzponom na njegov vrh so dokazali do takrat nemogoče. Veliko se je dogajalo na območju pod Triglavom, dokler ni Jakob Aljaž s postavitvijo stolpa dal vrhu svoj pečat. Potrjeno vlogo slovenstva je naša najvišja gora ohranila vse do današnjih časov.

Velik pomen se pripisuje naši sveti gori, pa vendar opažava, da je dostikrat le poligon za preizkušanje moči in sposobnosti. Želiva si, da bi mladi tudi z najinim prispevkom začutili pomen Triglava za slovenski narod in se o njem tudi na različne načine poučili. Za izziv si postavljava pripravo interaktivne raziskovalne poti, ki bi bila zanimiva tudi za druge mlade.

V času, ki sva ga namenila raziskovalni nalogi, sva se veliko naučila o Triglavu. Sprva sva tudi midva želela na najvišjo goro samo zaradi planinskega podviga, kjer bi preizkusila svoje sposobnosti. Ob koncu naloge pa si želiva na Triglav zato, da obudiva spomin na prvopristopnike in tudi midva postaneva »prava Slovenca«.

6 VIRI IN LITERATURA

Budnar, M. … [et al.]: *Učni načrt. Program osnovna šola. Družba.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Gradnik, E.: *Aljažev stolp.* Žirovnica: Gornjesavski muzej Jesenice – Slovenski planinski muzej, 2015, 47.

Gore so naš simbol (Online.) Citirano 12. 1. 2018. Dostopno na naslovu: https://www.planinski muzej.si/mojstrana/zgodovina/

Kajzer, J.: *Štirje srčni možje*. Ljubljana: Borec, 1980

Karba, P. … [et al.]: *Učni načrt. Program osnovna šola. Državljanska in domovinska kultura ter etika.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Kolar, M, Krnel, D., Velkavrh, A.: *Učni načrt. Program osnovna šola. Spoznavanje okolja.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Kolnik, K. … [et al.]: *Učni načrt. Program osnovna šola. Geografija*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011. Kunaver, V. … [et al.]: *Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Mikša, P.: *Prvič na Triglavu* (Online). 2015. Citirano 12. 1. 2018. Dostopno na naslovu: http://www.gore-ljudje.net/novosti/120950/

Mihelič, T.: *Julijske Alpe: Severni pristopi.* Ljubljana: Sidarta, 2004.

Poznanovič Jezeršek, M. … [et al.]: *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.

Senegačnik, J.: *Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole.* Ljubljana: Modrijan založba, 2015

Simboli slovenstva (Online). Citirano 12. 1. 2018. Dostopno na naslovu: http://www.slovenija25.si/simboli-slovenstva/index.html

Slovenski evrski kovanci (Online). Citirano 12. 1. 2018 Dostopno na naslovu: http://www.evro.si/o-evru/slovenski-kovanci/index.html

Statistični urad Republike Slovenije.

Svenšek, A.: Kako je na Triglavu prvič zaplapolala slovenska zastava (Online). 2013. Citirano 12. 1. 2018. Dostopno na naslovu: https://www.rtvslo.si/slovenija/ko-je-na-triglavu-prviczaplapolala-slovenska-zastava/311779

7 PRILOGE

Priloga 1: Navodila za risanje simbolov za učence 3. razredov

NAVODILA ZA UČITELJE

Spoštovani učitelji,

Sva Mojca Kusterle in Nejc Horvat iz 9. razreda in obiskujeva osnovno šolo v Bohinjski Bistrici.

Prosiva, če z učenci tretjega razreda opravite naslednjo nalogo risanja, s čimer bova v svoji raziskovalni nalogi poskušala ugotoviti, kako učenci razumejo besedo simbol in katere simbole slovenstva poznajo.

Ker ugotavljava, koliko prepoznajo Triglav kot simbol slovenstva, prosiva, da jim ne ponujate možnih rešitev (ne omenjate Triglava, lipe …), ampak naj narišejo tisto, kar njim predstavlja simbol slovenstva.

Za vas imava pripravljen predlog, kako lahko izvedete to nalogo (navodila v pisni obliki, power point predstavitev).

Vsak učenec naj na A5 ali A4 list v 5 -10 minutah nariše (skicira) tri simbole in zraven pripiše, kaj je narisal. Na list naj napiše tudi svoje ime (brez priimka) in razred.

Prosiva, če zberete risbe v pisemsko ovojnico in jih pošljete na naslov šole:

OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica

Za: RAZISKOVALNA NALOGA

Savska cesta 10

4264 Bohinjska Bistrica V zahvalo za vašo pripravljenost vas bova obvestila o rezultatih raziskovalne naloge. Pripravljava pa tudi poseben način spoznavanja simbolov slovenstva, ki bo zanimiva tudi za vas in vaše učence.

Za sodelovanje se vam zahvaljujeva!

NAVODILA, KI JIH PREBERETE UČENCEM

Pozdravljeni učenci 3. razreda! Sva Mojca Kusterle in Nejc Horvat iz 9. razreda in obiskujeva osnovno šolo v Bohinjski Bistrici. Zanima naju, kako učenci tretjega razreda razumete besedo simbol in katere simbole slovenstva poznate.

Najprej naj razloživa, kaj je simbol.

Simbol je predmet, lik, ki predstavlja določen (abstrakten) pojem. (http://bos.zrcsazu.si/sskj.html , 18. 12. 2017)

Oljčna vejica je na primer simbol miru, srce je simbol ljubezni, križ je simbol krščanstva …

Slovenci se prepoznamo z različnimi simboli, ki so nas skozi stoletja izoblikovali v to, kar smo. Kadar govorimo o teh simbolih, govorimo pravzaprav o nas samih.

Na razvoj in videz državnih simbolov so vplivale zlasti zgodovinske okoliščine: boj Slovencev za neodvisnost, ohranitev slovenskega jezika, enotno državo Slovenijo. Današnji simboli slovenske države so določeni v Ustavi Republike Slovenije.

Prosiva vas, da vsak od vas nariše tri simbole slovenstva:

1. ki povejo, da ste ponosni, da ste Slovenci,
2. da ste ponosni na svojo državo Slovenijo,
3. simbole, ki povejo nekaj pomembnega o državi Sloveniji.

Hvala za vaše sodelovanje.

Priloga 2: Anketa za učence 6. in 9. razredov

Triglav - simbol slovenstva

Spoštovani osnovnošolci!

Sva Mojca Kusterle in Nejc Horvat iz 9. razreda in zanima naju, kako učenci šestega in devetega razreda dojemate Triglav in koliko dejstev o njem poznate. Prosiva, če si vzamete nekaj minut in odgovorite na vprašanja ter nama s tem pomagate pri izdelavi raziskovalne naloge. Hvala!

Prosiva, da natančno preberete vsa vprašanja in ponujene odgovore, saj se kasneje ne boste mogli vračati nazaj, da bi jih spreminjali.

S klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

Spol:

a. Moški
b. Ženski

Razred:

a. šesti razred
b. deveti razred

1 - Katero šolo obiskuješ?

a. OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica
b. OŠ Ketteja in Murna, Ljubljana
c. OŠ Prežihovega Voranca Bistrica
č. OŠ Dornberk
d. III. Osnovna šola Celje
e. OŠ Belokranjskega odreda Semič
f. OŠ 16. decembra Mojstrana
g. OŠ Šentjernej

2 - Ali se strinjaš s trditvijo: "Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava"?

a. Strinjam se.
b. Ne strinjam se.

3 - Ali si že bil na Triglavu?

a. Da.
b. Ne, vendar nameravam iti.
c. Ne, hoja v hribe me ne zanima.

4 - Je kdo iz tvoje družine (starši, bratje, sestre) že bil na Triglavu?

a. Da.
b. Ne.
c. Ne vem, vendar se bom pozanimal.

5 - Kako se imenuje objekt na vrhu Triglava?

a. Aljažev križ
b. Valvasorjev dom
c. Aljažev stolp
č. Prešernova koča

6 - Katera slika prikazuje vrh Triglava?

a. slika 1

b. slika 2

c. slika 3

č. slika 4

7 - Kolikšna je nadmorska višina Triglava?

a. 2244 metrov
b. 2864 metrov
c. 4810 metrov
č. 8848 metrov

8 - V katero gorovje uvrščamo Triglav?

a. Julijske Alpe
b. Kamniško-Savinjske Alpe
c. Karavanke

9 - Kdaj je na Triglav prvič stopil človek?

a. 1550
b. 1778
c. 1895
č. 1991

10 - Kdo je prvi stopil na Triglav?

a. Janez Vajkard Valvasor
b. Jakob Aljaž
c. štirje srčni možje
č. člani društva Sokol

11 - Na kateri sliki je narisana gora Triglav?

a. slika 1

b. slika 2

c. slika 3

č. slika 4

12 - Na kakšen način bi si želel bolje spoznati Triglav?

a. pri pouku
b. prebral bi knjigo o Triglavu
c. ogledal bi si dokumentarni film o Triglavu
č. prek interaktivne igre na mobilnem telefonu

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi.

Hvala za sodelovanje.

Priloga 3: Anketa za odrasle

Triglav - simbol slovenstva.

1. Spol:
a. Moški.
b. Ženski.

2. Starost:
a. Do 30 let.
b. Od 31 do 45 let.
c. Od 46 do 60 let.
č. Nad 61 let.

3. Iz katere občine prihajate? _____

4. Ali se strinjate s trditvijo: "Nisi pravi Slovenec, če še nisi osvojil Triglava"?

a. Strinjam se.
b. Ne strinjam se.

5. Ali ste že bili na Triglavu?
a. Da.
b. Ne, vendar nameravam iti.
c. Ne, hoja v hribe me ne zanima.

6. Kako se imenuje objekt na vrhu Triglava?
a. Aljažev križ
b. Valvasorjev dom
c. Aljažev stolp
č. Prešernova koča

7. Kolikšna je nadmorska višina Triglava?
_____

8. Kdaj je na Triglav prvič stopil človek?
a. 1550
b. 1778
c. 1895
č. 1991

9. Kdo je prvi stopil na Triglav?
a. Janez Vajkard Valvasor
b. Jakob Aljaž
c. štirje srčni možje
č. člani društva Sokol